

154. löggjafarþing 2023–2024.

Þingskjal x — x. mál.

Stjórnarfrumvarp.

Frumvarp til laga

um breytingu á lögum um opinber skjalasöfn, nr. 77/2014, með síðari breytingum (gjaldskrá, rafræn skil).

Frá menningar- og viðskiptaráðherra.

1. gr.

3. mgr. 10. gr. laganna orðast svo:

Standi til að hætta starfsemi héraðsskjalasafns skal tilkynna Þjóðskjalasafni Íslands þar um með hæfilegum fyrirvara. Ef starfsemi héraðsskjalasafns er hætt skal afhenda Þjóðskjalasafni Íslands safngögnin á kostnað þess sveitarfélags sem að því stóð, eða þeirra sveitarfélaga sem að því stóðu hafi byggðasamlag verið myndað um rekstur héraðsskjalasafns, sbr. 1. mgr. 11. gr. Um kostnað af móttöku, vörslu og meðhöndlun skjala fer samkvæmt gjaldskrá, sbr. 48. gr. a.

2. gr.

Eftirfarandi breytingar verða á 14. gr. laganna:

- Í stað orðanna „30. gr. laga um fjárreiður ríkisins“ í 7. tölul. 1. mgr. kemur: lögum um opinber fjármál.
- Lokamálsliður 4. mgr. orðast svo: Þegar skjöl sveitarfélags eða afhendingarskylds aðila sem heyrir undir stjórnslu þess eru afhent Þjóðskjalasafni Íslands skal greiða fyrir móttöku þeirra, vörslu, ráðgjöf um skjalahald og eftirlit samkvæmt gjaldskrá, sbr. 48. gr. a.

3. gr.

Eftirfarandi breytingar verða á 15. gr. laganna:

- Í stað 1.–2. másl. 1. mgr. koma þrír nýir máslíðir er orðast svo:
Afhendingarskyld skjöl skal afhenda opinberu skjalasafni á því sniði sem skjölin urðu til á nema forstöðumaður opinbers skjalasafns ákveði annað og skal slík ákvörðun rökstudd. Skjöl á rafrænu formi skulu að jafnaði afhent eigi síðar en þegar þau hafa náð fimm ára aldri. Skjöl á pappír skal afhenda þegar þau hafa náð 30 ára aldri.
- Við 5. mgr. bætist: samkvæmt gjaldskrá, sbr. 48. gr. a.
- Við 8. mgr. bætist: samkvæmt gjaldskrá, sbr. 48. gr. a.
- Á eftir orðinu „gjald“ í 9. mgr. kemur: samkvæmt gjaldskrá, sbr. 48. gr. a.
10. mgr. fellur brott.

4. gr.

Við 20. gr. laganna bætast þrír nýir máslíðir, svohljóðandi: Þjóðskjalasafni Íslands er heimilt að krefja sveitarfélag, sem ekki starfrækir héraðsskjalasafn, um kostnað vegna

miðlunar efnis frá því sveitarfélagi í samræmi við 1. máls. Samráð skal haft við viðkomandi sveitarfélag um slíka miðlun. Um gjaldtöku vegna hennar fer samkvæmt gjaldskrá, sbr. 48. gr.

a.

5. gr.

Eftirfarandi breytingar verða á 44. gr. laganna:

a. Við 3. mgr. bætist: samkvæmt gjaldskrá, sbr. 48. gr. a. Eins er opinberu skjalasafni heimilt að taka gjald fyrir aukna rannsóknarvinnu um aðgang að gögnum í vörslu safnsins sé eftir henni óskað.

b. Í stað 4.–5. mgr. kemur ein ný málsgrein, svohljóðandi:

Opinberum skjalasöfnum er heimilt að innheimta gjald fyrir ljósritun og afritun gagna sem afhent eru samkvæmt lögum þessum í samræmi við gjaldskrá, sbr. 48. gr. a. Heimilt er að krefjast fyrirframgreiðslu þess kostnaðar.

c. 6. og 7. mgr. falla brott.

6. gr.

Á eftir 48. gr. laganna kemur ný grein, 48. gr. a, ásamt fyrirsögn, svohljóðandi:

Gjaldskrárheimild.

Þjóðskjalasafn Íslands skal setja sér gjaldskrá þar sem kveðið er á um gjald fyrir eftirtalda þætti:

- a. Móttöku skjala, vörslu þeirra og meðferð, þegar héraðsskjalasafn hættir starfsemi, sbr. 3. mgr. 10. gr.
- b. Móttöku, vörslu, ráðgjöf um skjalahald og eftirlit vegna skjala sem sveitarfélög afhenda safninu, sbr. 4. mgr. 14. gr.
- c. Móttöku, frágang og flutning skjala afhendingarskylds aðila sem hættir starfsemi eða er lagður niður, sbr. 5. mgr. 15. gr.
- d. Geymslu skjala á pappír sem afhent eru safninu áður en þau hafa náð 30 ára aldri þar til þau ná þeim aldri, sbr. 8. mgr. 15. gr.
- e. Varðveislu og eyðingu skjala frá þrotabúum, sbr. 9. mgr. 15. gr.
- f. Vinnu við að veita aðgang að gögnum þrotabús eða öðrum óflokkuðum skjölum, svo og fyrir aukna rannsóknarvinnu, sbr. 3. mgr. 44. gr.
- g. Ljósritun og afritun gagna sem afhent eru, sbr. 4. mgr. 44. gr.

Gjaldskrá Þjóðskjalasafns Íslands skal staðfest af ráðherra og birt í B-deild Stjórnartíðinda. Gjaldskráin skal einnig birt á vef Þjóðskjalasafns Íslands. Heimilt er að kveða á um árlega verðlagsuppfærslu í gjaldskránni og skal þá gildandi verð á hverjum tíma birtist á vef safnsins.

Héraðsskjalasöfnum er heimilt að setja sér gjaldskrá þar sem kveðið er á um gjaldtöku fyrir þætti skv. c-, d-, f- og g-lið 1. mgr. Gjaldskrá héraðsskjalasafns skal sett af stjórn safns, sveitarstjórn eða stjórn byggðasamlags, eftir því sem við á, og birt á aðgengilegan hátt.

Gjaldskrár opinberra skjalasafna skulu miða við þann kostnað sem hlýst í rekstri skjalasafns af varðveislu skjala með hliðsjón af eðli þeirra og magni. Gjöld skulu ekki vera hærri en raunkostnaður af þeim þáttum sem þeim er ætlað að mæta að teknu tilliti til launa starfsfólks sem sinnir þjónustunni, sérstaks efniskostnaðar vegna þjónustunnar og eðlilegra afskrifta af þeim búnaði sem notaður er við veitingu þjónustunnar.

7. gr.

Fyrirsögn XI. kafla laganna verður: **Viðurlög, reglugerðarheimild og gjaldskrár.**

8. gr.

Við lögin bætist eftirfarandi ákvæði til bráðabirgða:

Ef starfsemi héraðsskjalasafns er hætt, sbr. 3. mgr. 10. gr., er þjóðskjalaverði heimilt að bjóða starfsfólki þess sem uppfyllir skilyrði laga um réttindi og skyldur starfsmanna ríkisins nr. 70/1996 starf hjá Þjóðskjalasafni Íslands. Um ráðningu og ráðningarsamband fer eftir lögum um réttindi og skyldur starfsmanna ríkisins að því undanskildu að ákvæði um auglýsingaskyldu í 7. gr. laganna gildir ekki við ráðstöfun starfa samkvæmt þessu ákvæði.

9. gr.

Lög þessi öðlast þegar gildi.

Gjaldskrá Þjóðskjalasafns Íslands, nr. 1360/2021 frá 6. desember 2021, heldur gildi sínu þar til ný gjaldskrá hefur verið sett, sbr. 6. gr. laga þessara. Hið sama gildir um reglugerð um gjaldskrá Þjóðskjalasafns Íslands, nr. 1236/2021.

Greinargerð.

1. Tilefni og nauðsyn lagasetningar.

Frumvarpið er samið í menningar- og viðskiptaráðuneytinu. Áform Reykjavíkurborgar og í kjölfarið Kópavogsbæjar um að hætta að starfrækja héraðsskjalasafn gáfu tilefni til að skoða þau ákvæði laga um opinber skjalasöfn sem á reynir í slíku tilviki. Sú skoðun leiddi í ljós að gildandi lög eru óskýr, einkum um gjaldtökuheimildir opinberra skjalasafna. Meginmarkmið lagasetningarinnar er að skýra þessar heimildir. Það á annars vegar við um gjöld sem opinberum skjalasöfnum er heimilt að innheimta af viðskiptavinum sínum og hins vegar um gjöld sem Þjóðskjalasafni Íslands er heimilt að innheimta af sveitarfélögum sem ekki reka héraðsskjalasafn vegna þjónustu sem ella væri í höndum slíks safns. Gjaldtaka í tengslum við verkefnaflutning frá héraðsskjalasafni sem lagt er niður til Þjóðskjalasafns er hluti af síðari þættinum.

2. Meginefni frumvarpsins.

Í fyrsta lagi er með frumvarpinu lagt til að umorða 3. mgr. 10. gr. laga um opinber skjalasöfn, þar sem fjallað er um þær aðstæður þegar starfsemi héraðsskjalasafns er hætt.

Í öðru lagi er lagt til að ákvæði laganna sem varða gjaldtöku opinberra skjalasafna verði skýrð nánar. Í stað þess að í lögum sé ýmist kveðið á um að ráðherra setji reglugerð um slík gjöld eða að opinber skjalasöfn setji gjaldskrár verði skýrt fram tekið í einu gjaldskrárákvæði fyrir hvað opinberum skjalasöfnum er heimilt að innheimta gjald. Annars staðar í lögnum, þar sem fjallað er um viðkomandi þætti, verði vísað til gjaldskrárákvæðisins. Þá verði nánar skýrt hvað felst í tilteknum kostnaðarþáttum, svo sem hvað felst í þeirri vörslu sem Þjóðskjalasafni er heimilt að taka gjald fyrir skv. 4. mgr. 14. gr. laganna, sbr. b-lið 2. gr. frumvarpsins.

Í þriðja lagi er lagt til að við lögina bætist gjaldtökuheimildir fyrir Þjóðskjalasafni Íslands vegna miðlunar efnis frá sveitarfélagi sem ekki starfrækir héraðsskjalasafn, sbr. 20. gr. laganna og 4. gr. frumvarpsins, og fyrir öll opinber skjalasöfn vegna aukinnar rannsóknarvinnu við aðgang að gögnum, sbr. a-lið 5. gr. frumvarpsins og umfjöllun um 5. gr. hér á eftir.

Í fjórða lagi er með frumvarpinu er lagt til að lögfest verði sú meginregla, að gögnum beri að skila til opinbers skjalasafns á því formi sem viðkomandi gögn urðu til á. Í nútímastjórnsýslu verður yfirgnæfandi meirihluti gagna til á rafrænu formi. Reglan er því í

reynd meginregla um rafræn skil gagna til opinberra skjalasafna, sem hefur í för með sér augljóst hagræði vegna sparnaðar sem og jákvæð umhverfisáhrif.

Í fimmta lagi er lagt til að Þjóðskjalasafni verði heimilt að ráða til sín starfsfólk héraðsskjalasafns sem leggur niður starfsemi án undanfarandi auglýsingar.

3. Samræmi við stjórnarskrá og alþjóðlegar skuldbindingar.

Með frumvarpinu eru ekki lagðar til grundvallarbreytingar á gildandi lögum, heldur er það einkum til þess fallið að setja á skýrari hátt fram ákvæði um gjaldtökuheimildir opinberra skjalasafna og skerpa á áherslu um form skjala sem til þeirra er skilað. Við vinnu frumvarpsins var m.a. höfð hliðsjón af 1. mgr. 78. gr. stjórnarskrárinnar um sjálfsákvörðunarrétt sveitarfélaga. Efni frumvarpsins var ekki talið gefa tilefni til að ætla að það stangaðist á við stjórnarskrá eða alþjóðlegar skuldbindingar.

4. Samráð.

Við vinnu frumvarpsins var haft samráð við Þjóðskjalasafn Íslands og Samband íslenskra sveitarfélaga. Drög að frumvarpinu voru birt í samráðsgátt stjórnvalda [...]

5. Mat á áhrifum.

Verði frumvarpið að lögum verða gjaldtökuheimildir opinberra skjalasafna skýrari sem hefur í för með sér aukna réttarvissu fyrir opinber skjalasöfn, sveitarfélög, afhendingarskylda aðila og skjólstæðinga opinberra skjalasafna. Með skýrari gjaldtökuheimildum er starfsemi opinberra skjalasafna jafnframt búinn styrkari grundvöllur til að taka þóknun fyrir viðbótarþjónustu umfram lögbundna skylduþjónustu, sem hefur jákvæð áhrif jafnt á fjárhag þeirra sem og á gæði þeirrar þjónustu sem það veitir.

Skýrari heimildir fyrir því að Þjóðskjalasafn Íslands innheimti gjald af sveitarfélögum sem ekki reka héraðsskjalasafn hafa jákvæð áhrif á jafnræði sveitarfélaga. Í greinargerð með frumvarpi því sem varð að lögum um opinber skjalasöfn kom m.a. fram að heimildum Þjóðskjalasafns til að innheimta gjald fyrir þjónustu við sveitarfélög sem væru afhendingarskyldir aðilar væri ætlað að tryggja jafnræði er varðar kostnað milli sveitarfélaga sem reka héraðsskjalasafn og sveitarfélaga sem afhenda til Þjóðskjalasafns. Í greinargerðinni sagði: „Er þessi tillaga sett fram til að tryggja jafnræði milli sveitarfélaga hvað varðar kostnað vegna lögbundinnar vörslu og meðferðar opinberra skjala þar sem sveitarfélög ýmist greiði kostnað vegna reksturs héraðsskjalasafns eða vegna skila á afhendingarskyldum gögnum til Þjóðskjalasafns.“ Með því að skýra heimildir Þjóðskjalasafns til að innheimta þennan kostnað er frekari stoðum stillt undir þetta markmið. Samhliða því má búast við að kostnaður einhverra sveitarfélaga, sem ekki starfrækja héraðsskjalasafn eða leggja niður slíka starfsemi, aukist. Sú kostnaðaraukning fer eftir eðli og umfangi þeirra gagna sem það skilar Þjóðskjalasafni og þeirrar þjónustu sem Þjóðskjalasafn tekur að sér að sinna fyrir hönd viðkomandi sveitarfélags. Í gjaldskrárákvæði frumvarpsins, sbr. 6. gr., er tekið fram að gjöld skulu miða við þann kostnað sem hlýst í rekstri skjalasafns af varðveislum skjala með hliðsjón af eðli þeirra og magni og ekki vera hærri en raunkostnaður af þeim þáttum sem þeim er ætlað að mæta að teknu tilliti til launa starfsfólks sem sinnir þjónustunni, sérstaks efniskostnaðar vegna þjónustunnar og eðlilegra afskrifta af þeim búnaði sem notaður er við veitingu þjónustunnar.

Með frumvarpinu er jafnframt lögfest sú meginregla að afhendingarskyldir aðilar skili skjölum til opinberra skjalasafna á því formi sem skjölin verða til á. Í reynd er þar með lögfest meginregla um rafræn skil, enda verður yfirgnæfandi meiri hluti skjala í nútímastjórnsýslu til

á rafrænu formi. Rafræn skil hafa í för með sér jákvæð fjárhagsleg áhrif í ljósi sparnaðar sem og jákvæð umhverfisáhrif sem leiðir af minni pappírnotkun og skjalaflutningi.

Um einstakar greinar frumvarpsins.

Um 1. gr.

Með ákvæðinu er lögð til breyting á orðalagi 3. mgr. 10. gr. laga um opinber skjalasöfn þannig að ljóst sé að reglan um afhendingu safngagna til Þjóðskjalasafns Íslands eigi við þegar starfsemi héraðsskjalasafns er hætt, óháð því hvort að rekstri þess hafi staðið byggðasamlag eða eitt sveitarfélag. Í tilviki byggðasamlags er eðlilegt að kostnaður deilist á sveitarfélög í samræmi við síðastgildandi kostnaðarskiptingu þess. Jafnframt er bætt við sérstakri tilkynningarskyldu til Þjóðskjalasafns Íslands, standi til að leggja niður starfsemi héraðsskjalasafns, svo færi gefist til að standa með fullnægjandi hætti að nauðsynlegum undirbúningi tilfærslu safnkosts og starfsemi. Orðalag um hæfilegan fyrirvara slíkrar tilkynningar verður að túlka í samræmi við eðli og umfang þeirrar starfsemi sem lögð er niður.

Um 2. gr.

Í a-lið er lagt til að í stað vísunar til laga um fjárreiður ríkisins, sem eru fallin úr gildi, komi vísun til laga um opinber fjármál.

Í b-lið er lögð til breyting á orðalagi lokamálsliðar 4. mgr. 14. gr. laga um opinber skjalasöfn til að skýra hvað falist getur í þeim kostnaði sem hlýst af afhendingu sveitarfélags á skjölum til Þjóðskjalasafns Íslands og sveitarfélagi ber að standa undir. Í gildandi ákvæði er tekið fram að sveitarfélag greiði fyrir vörslu skjala. Lagt er til að jafnframt verði tiltekinn kostnaður fyrir móttöku og eftirlit auk ráðgjafarþjónustu um skjalahald, í samræmi við þau lögbundnu hlutverk opinberra skjalasafna sem Þjóðskjalasafnið tekur við, en héraðsskjalasafn hefði ella með höndum, þegar gögnum sveitarfélags er skilað til þess.

Hlutverk opinberra skjalasafna er að hafa eftirlit með framkvæmd afhendingarskyldra aðila á lögum um opinber skjalasöfn, reglugerðum sem ráðherra setur og á reglum sem settar eru á grundvelli laganna, sbr. 4. tölul. 13. gr. laga um opinber skjalasöfn. Mikilvægur hluti leiðbeinandi eftirlits er því að veita ráðgjöf og fræðslu um skjalahald í samræmi við gildandi lög, reglugerðir og reglur. Breytingunni er þannig ætlað að auka skýrleika um hvað í umræddum kostnaði felst, enda ljóst að ekki er tilefni til að líta svo á að hann eigi eingöngu að ná til vörslunnar sjálfrar í þröngum skilningi, sbr. t.d. skilgreiningu á skjalavörslu í 2. gr. laganna. Í því samhengi má vísa til þess að breytingin er í samræmi við þann tilgang, sem fram kemur í frumvarpinu sem varð að lögum um opinber skjalasöfn, nr. 77/2014, að gjaldtöku fyrir vörslu skjala sveitarfélaga sé ætlað að tryggja jafnræði milli sveitarfélaga hvað varðar kostnað vegna lögbundinnar vörslu og meðferðar opinberra skjala óháð því hvort þau standi að rekstri héraðsskjalasafns eða skili afhendingarskyldum gögnum til Þjóðskjalasafns. Við breytinguna er jafnframt horft til innra samræmis í lögnum, m.a. til 5. mgr. 15. gr. þeirra.

Um 3. gr.

Í a-lið er lögð til orðalagsbreyting á 1. mgr. 15. gr. laga um opinber skjalasöfn, sem miðar að því að auka veg rafrænnar skjalavörslu hjá hinu opinbera. Í fyrsta lagi er lagt til að kveðið verði á um þá meginreglu, að gögnum skuli skilað á því sniði sem þau urðu til á. Yfirgnæfandi meirihluti gagna í nútímastjórnsýslu verður til með rafrænum hætti sem þýðir að með breytingunni er í raun lögfest meginregla um rafræn skil skjala. Er það í samræmi við stefnu stjórnvalda, en í gildandi stjórnarsáttmála ríkisstjórnarinnar er kveðið á um stefnu um rafræna langtíma vörslu skjala og endurnýjun rafrænna innviða opinberrar skjalavörslu. Í samræmi við

innleiðingu skýrrar meginreglu um rafræn skil eru lagðar til smávægilegar breytingar á orðalagi og uppröðun þess efnis sem kemur fram í 1. og 2. másl. 1. mgr. 15. gr. í gildandi lögum.

Í b–e-lið greinarinnar eru lagðar til breytingar í samræmi við þann tilgang frumvarpsins að skýra og samræma gjaldtökuákvæði laganna, sbr. umfjöllun í 2. kafla og umfjöllun um 6. gr.

Um 4. gr.

Í 20. gr. laga um opinber skjalasöfn er kveðið á um miðlunar- og fræðsluhlutverk opinberra skjalasafna þegar kemur að mikilvægum gögnum í þeirra vörslu, í þeim tilgangi að varðveita og miðla sögu þjóðarinnar og byggðarlaga. Lagt er til að við greinina bætist heimild til þess að Þjóðskjalasafn innheimti gjald vegna slíkrar miðlunar á efni frá sveitarfélögum, sem ekki starfrækja héraðsskjalasafn og hafa af þeim sökum skilað afhendingarskyldum gögnum til Þjóðskjalasafns. Breytingunni er ætlað að tryggja jafnræði milli sveitarfélaga, óháð því hvort þau standi að rekstri héraðsskjalasafns. Sú lagaskylda sem kveðið er á um í ákvæðinu hvílir á öllum opinberum skjalasöfnum, þ.m.t. á Þjóðskjalasafni Íslands. Eðlilegt er að sveitarfélög sem afhenda gögn sín Þjóðskjalasafni greiði fyrir þá þjónustu sem því er skylt að veita, þar með talið þá sem leiðir af 20. gr. laganna.

Með breytingunni er ætlunin jafnframt að stuðla að því að fræðsla og miðlun gagna, í samræmi við tilgang ákvæðisins, nái til gagna frá öllum landshlutum og að fjárhagsleg sjónarmið standi þeim tilgangi ekki í vegi. Gert er ráð fyrir að Þjóðskjalasafn hafi samráð við viðkomandi sveitarfélag um miðlun gagna í samræmi við ákvæðið og að um gjaldtöku fyrir hana fari samkvæmt gjaldskrá þess, sem ráðherra staðfestir.

Um 5. gr.

Lagt er til að 44. gr. laganna verði aðlöguð þeirri breytingu, að gjaldskrárákvæði komi fram í sérstakri grein í XI. kafla laganna, þ.e. nýrri 48. gr. a. Lagt er til að 4., 5. og 7. mgr. ákvæðisins eins og það stendur í gildandi lögum sameinist í eina málsgrein og að efnislegt inntak 6. mgr. verði hluti hins nýja gjaldskrárákvæðis.

Þá er lögð til sú viðbót við 3. mgr. 44. gr. að heimilt verði að taka gjald fyrir svokallaða aukna rannsóknarvinnu við aðgang að gögnum í vörslu opinbers skjalasafns, komi fram ósk um slíka viðbótarþjónustu. Opinber skjalasöfn veita lögbundna grunnþjónustu sem felst m.a. í veitingu aðgangs að safnkosti í samræmi við lög um opinber skjalasöfn og með hliðsjón af leiðbeiningarskyldu stjórnvalda. Þannig er eðlilegt að viðskiptavinum sé veittur aðgangur að skjölum, t.d. á lestrarsal skjalasafns, og honum leiðbeint um hvar í safnkostinum hann kunni að finna þær upplýsingar sem hann leitar. Með aukinni rannsóknarvinnu er átt við aðstoð sem sérfræðingur opinbers skjalasafns getur veitt umfram lögbundna grunnþjónustu, svo sem við ítarleit að tilteknum upplýsingum eða rannsókn vegna tiltekinnar fyrirspurnar. Slík vinna getur eðli málsins samkvæmt verið tímafrek og fellur utan þeirrar þjónustu sem opinberu skjalasafni ber lagaskylda til að veita. Eðlilegt er að skjalasafn hafi heimild til að innheimta gjald fyrir þess háttar þjónustu sé eftir henni óskað.

Um 6. gr.

Í 10. mgr. 15. gr. gildandi laga kemur fram að ráðherra mæli fyrir um gjald samkvæmt öðrum ákvæðum þeirrar greinar í reglugerð. Í 4. mgr. 44. gr. kemur fram heimild til handa Þjóðskjalasafni Íslands til að innheimta gjald samkvæmt gjaldskrá sem ráðherra staðfestir. Í 5. mgr. sömu greinar er héraðsskjalasöfnum veitt heimild til að innheimta gjald samkvæmt gjaldskrá settri af stjórn safns eða sveitarstjórn. Lagt er til að í stað þessara ákvæða verði í

einni nýrri grein kveðið á um gjaldskrár Þjóðskjalasafns og héraðsskjalasafna. Í greininni verði sérstaklega vísað til ákvæða laganna þar sem fjallað er um þá þætti í starfsemi opinberra skjalasafna sem þeim er heimilt að innheimta gjald fyrir.

Lagt er til að Þjóðskjalasafn Íslands setji sér gjaldskrá, sem staðfest verði af ráðherra og birt í B-deild Stjórnartíðinda, sbr. 1. mgr. 3. gr. laga um Stjórnartíðindi og Lögbirtingarblað, nr. 15/2005. Þannig verði ekki lengur gert ráð fyrir hvoru tveggja í lögunum, reglugerð ráðherra um gjaldtöku og gjaldskrá líkt og nú er, heldur eingöngu gjaldskrá. Lagt er til að ákveða megi árlega uppfærslu fjárhæða í gjaldskránni samkvæmt fyrir fram ákveðinni verðlagstengingu, enda skuli gildandi verðlag þá ávallt birt á vef Þjóðskjalasafns. Ekki er tekið af skarið um þá vísitölu eða aðrar þær forsendur sem ráða skulu verðlagstengingunni. Þar sem launakostnaður er líklega veigamesti kostnaðarliður starfseminnar eru þó nærtækt að miða við launavísitölu í því samhengi.

Gert er ráð fyrir að stjórn héraðsskjalasafns, eða eftir atvikum sveitarstjórn eða stjórn byggðasamlags, setji héraðsskjalasafni gjaldskrá.

Í lokamálsgrein greinarinnar er kveðið á um viðmið við ákvörðun gjalda. Greinin byggist á 10. mgr. 15. gr. og 6. mgr. 44. gr. gildandi laga.

Um 7. gr.

Lagt er til að kaflaheiti XI. kafla laganna uppfærist í samræmi við nýja gjaldskrárgrein.

Um 8. gr.

Lagt er til bráðabirgðaákvæði um að þjóðskjalaverði verði heimilt að bjóða starfsfólki héraðsskjalasafns sem lagt hefur verið niður starf hjá Þjóðskjalasafni, enda uppfylli það skilyrði laga um réttindi og skyldur starfsmanna ríkisins, nr. 70/1996. Við ráðstöfun starfs samkvæmt þessari heimild gildi ekki ákvæði 7. gr. starfsmannalaga um auglýsingaskyldu.

Með þessu er ætlunin að stuðla að því að mikilvæg þekking um safnkost og verkefni héraðsskjalasafns glattist ekki heldur færast yfir til Þjóðskjalasafns og að ekki verði þjónusturof gagnvart viðskiptavinum við tilfærslu verkefna og safnkosts.

Gjöldum sem Þjóðskjalasafni er heimilt að innheimta af sveitarfélögum vegna yfirtöku á hlutverki héraðsskjalasafns þegar það er lagt niður er m.a. ætlað að standa undir auknum starfsmannakostnaði. Það athugast að um heimild til að bjóða starf er að ræða, en ekki skyldu. Ráðstöfun starfs í samræmi við ákvæðið lýtur reglum starfsmannalaga, að undanskilinni auglýsingaskyldu.

Um 9. gr.

Lagt er til að lögin öðlist þegar gildi. Þar sem lagastoð reglugerðar um gjaldskrá fyrir Þjóðskjalasafn Íslands, sbr. 10. mgr. 15. gr. laganna, fellur brott er kveðið á um að hún haldi gildi sínu þar til ný gjaldskrá hefur verið sett. Til að taka af allan vafa er hið sama tekið fram um gildandi gjaldskrá Þjóðskjalasafns.